

XVIII.

Gravskrift over Præsten Frederik Monrad i Aagerup.

Blandt de mange Akademikere, som under det skarpe Sammenstød mellem Pietisterne og deres ortodoxe Modstandere 1733—34 fik Lejlighed til at aflægge Vidnesbyrd angaaende deres Erfaringer om Pietisternes Færd, var ogsaa den i Overskriften nævnte Mand¹⁾. Fra sin Ungdom af stod han i det nøjeste Forhold til Pietismens Hovedmodstander, Provst Morten Reenberg, hvis store Beundrer han var, og hvis i Kh. Sml. 3. III, 483 ff. og 755 ff. meddelte Levned han har forfattet, vel spækket med Anekdoter, som han havde hørt af den gamle Provsts Mund.

Forholdet mellem denne og Fr. Monrad kan maaske stamme derfra, at sidstnævnte fra sin Barndom var kjendt og yndet af den Reenbergske Slægt. Han var nemlig født 1702 i Flintinge Præstegaard i Thoreby Sogn paa Laaland. Hans Fader, »den lærde og kunstforstandige« Mag. Erik Monrad, døde allerede 1711. Dennes Eftermand blev M. Peder Jensen Reenberg, der siden ægtede sin Farbroders, Provst Morten Reenbergs, Stifdatter Else Elisabeth Gemzøe. Det er ikke usandsynligt, at det er igennem dette Ægtepar, at Monrad, efter at han 1718 var kommen til Universitetet, er bleven anbefalet til den gamle Provst i København, og i ham har faaet en formaaende Velynder, der maaske har hjulpet ham til den Udenlandsrejse, han foretog 1724—26. Siden synes han at have gaaet Provst Reenberg til Haande som Amanuel, indtil han 29 Aar gl. (1731) fik det ret anseelige Kald Aagerup og Kirkerup, i hvilket han forblev indtil sin

¹⁾ Se Kh. Sml. 5. IV, 312. Vidnesbyrdet er dat. Kbhvn. 28. Jan. 1734. Paa den Tid var F. Monrad allerede Præst i Aagerup ved Roskilde. Men da han vistnok derfra jevnlig har besøgt sin Velynder, Provst Morten Reenberg i Kbhvn., er han vel ved en saadan Lejlighed af Provsten eller dennes Brodersøn, Hr. Chr. Reenberg, bleven opfordret til at optegne en formentlig heterodox Ytring af Præsten Ewald, som han i sin Tid havde hørt.

Død 1758. — Om hans Levned og litterære Virksomhed kan iøvrigt henvises til den Levnedsskildring, som findes i D. biogr. Lexikon XI, 462, hvor det bemærkes, at Frederik Monrad er Biskop D. G. Monrads Oldefader.

Hertil kan endnu føjes, at foruden de tidligere nævnte Optegnelser, der i alt væsentligt stamme fra Morten Reenbergs egne Meddelelser til Fr. Monrad, findes der en større Samling af historiske Anekdoter, hvoraf en Del ogsaa skrive sig fra Reenbergs Fortællinger til Monrad, og med denne som Mellemed ere optegnede af hans Søn, Etatsraad Hans Diderik Monrad, Generalkrigskommissær i Trondhjem ¹⁾). Heriblandt findes følgende Notitser om Joh. Frawen, som burde have været omtalte i de Meddelelser om Frawens Levned, der findes foran S. 566 ff.

»Johannes Frawen, Confessionair, fik Ordre at optegne, hvem han holdt for Pietister til Hove, siden han i sin Prædiken sagde, at der vare mange. Han gjorde derpaa saadan Fortegnelse: Hendes Durchlauchtighed Markgrevinden, Baron Sölendahl, Lütken ²⁾ etc.«

»Da han holdt sin sidste Prædiken paa 3die Advents Søndag og taledes om Herodes og Johannes, om Skriftestolen, hvorved han sagde, at han vilde sætte Sidestøtter, saa Helveds Magt skulde ikke formaa sig derimod, blev Hendes Majestæt Dronning Sophia Magdalena saa altereret, at hun lod sig aarelade strax efter Prædiken. Kongen skrev i det Brev, som blev forelæst Frawen i Geheime-Conseillet, da han fik sin Afsked, allerførst saa: »Wir wissen wohl, dass wir kein Herodes seyn; wir wissen aber nicht, ob er Johannes ist.«

Af sammes Optegnelse kan endnu anføres: »Da de pietistiske Troubler vedvarede, havde Kong Chr. 6te i Sinde

¹⁾ Disse Optegnelser ere udgivne af H. J. Huitfeldt-Kaas i Personalhist. Tidsskr. 3. II, 75 ff.

²⁾ Huitfeldt-Kaas har antaget, at dermed menes den bekjendte Sø-officer Fred. Christoffer Lütken, men næppe med Grund. Det er vistnok den i Kh. Sml. 5. III, 193 omtalte Frederik Lütkens, der var Informator for Kronprins Frederik (V.).

at afsætte Biskop Worm, og Afskeden var allerede skreven. Geheimraad Rosenkrantz sagde til Kongen: Det kan ikke lade sig gjøre, Eders Majestæt. Han er Hovedet for Clericiet, og hvad Alarm vil det vel ikke gjøre? Hvad Confessionair Frawen angaar, han er ikkun Eders Majestæts particulier Tjener, og ham kan Eders Majestæt give Afsked, naar Eders Majestæt behager¹⁾.«

I Aagerup Kirkes nordre Mur, lidt øst for Opgangen til Taarnet, findes indmuret en Marmortavle (o. 1½ Al. høj og o. 1 Al. bred) med Mindeord over Præsten Fr. Monrad, meddelt til Kh. Sml. af Hr. Sognepræst P. N. Petersen i Kjøbenhavn (tidligere i Aagerup), som derhos bemærker, at der nedenfor ligger en forslidt Ligsten, hvis faa læselige Bogstaver tyde paa, at den dækker Fr. Monrads Grav. Indskriften paa Marmortavlen lyder, som følger, med Rettelse af nogle af Stenhuggeren begaaede Sprogfejl; enkelte Forkortelser ere opløste.

Aduerte, quisquis es, oculos, defige mentem in cineres | Deo caros, immortalitate sacros, posteris inspiciendos. | Felicia marmora! | quæ oblivioni eximunt nomen optime meritum viri pl. venerandi, doctissimi, celeberrimi | Frederici Monrad | utriusque coetus sacri Aagerup et Kirkerup pastoris fidelissimi, | morte pia et placida d. 21 Jun: A° MDCCLVIII, æt. LVIII²⁾, ministerii 27 | mortale quicquid habuit et caducum hic deposuit | vinculis corporis solutus, et beato coelitum consortio receptus | superstite post fata manente | immortalis doctrinæ insignis et piæ mentis memoria, | quam nec obscurabit vetustas, nec abolebit oblivio. | Quæris, quis fuerit? | Scias: quod omnibus, quæ servum Christi perficiunt, dotibus instructus | avitam gentis suæ gloriam | (quantum semper in ecclesia, re publica et literaria | Monradiatorum nomen!) | exacte retulerit: quid? quod auxerit. | Vir meliori ævo dignior, | fato licet functus, semper vivit in animis | omnium bonorum, in primis eorum,

¹⁾ Personalhist. Tidsskr. 3. II, 99, 101.

²⁾ I Kirkebogen er Monrads Alder rigtigere angiven som 56 Aar.

quos post se ad coelum traxit | maxime autem | piissimæ et
moestissimæ conjugis, matronæ nobilissimæ | Annæ Catharinæ
Petri, | quæ beatis optimi mariti manibus hoc monumentum
lugens dicavit, | probæ, spirantis majorum virtutes, prolis, | filiæ
scilicet unicæ, filiorum septem, | nec minus in editis scriptis, |
quæ profundæ eruditionis et pii ardoris exhibent documenta |
contra injurias temporis satis tuta | et omni laude majora. | Sic
tibi sufficiat saxum, qui dignior auro | æternum spargis regna
per alta decus.

Meddeleren af disse højt stemte Mindeord har vedføjet
en dansk Oversættelse, af hvilken vi dog her nøjes med
følgende karakteristiske Linier:

Du spørger: hvem var han? Vid da, at han, udrustet
med alle de Gaver, der fuldkommengjør en Christi Tjener, har
gjenhævdet sin Slægts ældgamle Ry — hvor stort har ikke
altid Monradernes Navn været, i Kirken, Staten og Litteraturen!
Eller rettere: han har øget dette Ry! Han var en Mand, en
bedre Tidsalder værd. Om end død, lever han dog stedse i
alle gode Menneskers Minde (osv.).
